

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling

Den 27.06.2016

Forslag

til

Lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om efterskoler og frie fagskoler

(Styrkelse af kvaliteten på de frie grundskoler m.v.)

§ 1

I lov om friskoler og private grundskoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 786 af 15. juni 2015, som ændret ved lov nr. 76 af 27. januar 2016 og ved § 5 i lov nr. 665 af 8. juni 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter "elevernes": "demokratiske dannelse og deres".

2. I § 1 a, stk. 4, ændres "henholdsvis" til: "og".

3. I § 9 a, stk. 1, nr. 2, udgår "og".

4. I § 9 a, stk. 1, nr. 3, indsættes efter "§ 2, stk. 3, 1. pkt.": ", og".

5. I § 9 a, stk. 1, indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

"4) donationer til skolen."

6. I § 9 b, stk. 1, 1. pkt., ændres "4 år" til: "2 år".

7. I § 9 b, stk. 2, nr. 4, udgår "eller", og i nr. 5 ændres "1-4." til: "1-4, eller".

8. I § 9 b, stk. 2, indsættes som nr. 6:

"6) inden for de seneste 5 år før valgets tidspunkt have været elev på skolen eller gift eller nært beslægtet med en elev på skolen eller have været omfattet af nr. 1-5."

9. I § 9 b indsættes efter stk. 3 som nye stykker:

"Stk. 4. Genvalg af tilsynsførende kan finde sted. Den tilsynsførende kan inden for en periode på 11 år højst fungere i seks år i alt på skolen.

Stk. 5. Når en skole har været underlagt skærpet tilsyn, som har ført til et påbud i forhold til kravet i § 1, stk. 2, 2. pkt., kan en tilsynsførende ikke være tilsynsførende på skolen, hvis pågældende inden for de seneste to år forud for det skærpede tilsyn har fungeret som tilsynsførende på skolen, medmindre særlige forhold

gør sig gældende. Den tilsynsførende kan dog, efter en periode på 5 år siden den pågældende har fungeret som tilsynsførende på skolen, på ny vælges som tilsynsførende.

Stk. 6. Den eller de tilsynsførende skal senest ved tiltrædelsen indberette skriftligt til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, hvilke skoler den eller de tilsynsførende fører tilsyn med. En tilsynsførende kan højst føre tilsyn med fem skoler ad gangen. Ministeren for børn, undervisning og ligestilling kan dog i helt særlige tilfælde godkende, at en tilsynsførende kan føre tilsyn med flere end fem skoler.”

Stk. 4-6 bliver herefter stk. 7-9.

10. I § 9 c indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

”*Stk. 4.* Når en skole har været underlagt et skærpet tilsyn, som har ført til et påbud i forhold til kravet i § 1, stk. 2, 2. pkt., skal den tilsynsførende gennemgå den del af det i stk. 3. nævnte uddannelsesforløb, der særligt vedrører kravet i § 1, stk. 2, 2. pkt., hvis det ikke tidligere er erhvervet, eller hvis det er mere end 10 år siden, at den tilsynsførende har gennemført uddannelsesforløbet. Ministeren for børn, undervisning og ligestilling kan dog i helt særlige tilfælde fravige 1. pkt.”

Stk. 4 bliver herefter stk. 5.

11. I § 9 d indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

”*Stk. 5.* Den eller de tilsynsførende skal i tilsynserklæringen, der er nævnt i stk. 4, oplyse om, hvorvidt skolen i det foregående kalenderår fra samme donator har modtaget en eller flere donationer, der tilsammen overstiger 20.000 kr. ekskl. moms. Såfremt det er tilfældet, skal donators navn og adresse oplyses. Tilsynserklæringen skal endvidere indeholde oplysning om den samlede størrelse af eventuelle anonyme donationer og om størrelsen af hver enkel anonym donation på mere end 20.000 kr. ekskl. moms.”

Stk. 5 og 6 bliver herefter stk. 6 og 7.

12. I § 9 d, stk. 5, som bliver stk. 6, ændres ”formen for afgivelse af den tilsynserklæring, der er nævnt i stk. 4” til ” indholdet i og om formen for afgivelse af den tilsynserklæring, der er nævnt i stk. 4, herunder regler om, at tilsynserklæringen skal afgives i elektronisk form, og om i hvilket digitalt format tilsynserklæringen skal afgives”.

13. I § 9 g indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

”*Stk. 2.* Som led i et skærpet tilsyn med fokus på, hvorvidt en skole lever op til kravet i § 1, stk. 2, 2. pkt., deltager ministeriet som observatør ved skolens bestyrelsesmøder samt eventuelle generalforsamlinger og forældremøder. Ministeriet kan udpege en observatør til at deltage i de nævnte møder på ministeriets vegne.”.

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

14. I § 17, stk. 3, indsættes efter ”i forbindelse med”: ”introduktionskurser og”.

15. § 22 affattes således:

”§ 22. Skolen skal på sin hjemmeside på internettet offentliggøre oplysninger om donatorer og donationer, jf. § 9 d, stk. 5.”

§ 2

I lov om efterskoler og frie fagskoler, jf. lovbekendtgørelse nr. 785 af 15. juni 2015, som ændret ved § 6 i lov nr. 665 af 8. juni 2016, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 3, ændres ”henholdsvis” til: ”og”.

2. Overskriften før § 23 c affattes således:

”Tilskud til befordring i forbindelse med introduktionskurser og brobygning”

3. I § 23 c, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter ”i forbindelse med introduktionskurser og”.

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2017.

Stk. 2. § 1, nr. 6, finder anvendelse ved det førstkommende valg af tilsynsførende efter den 1. januar 2017.

Stk. 3. Med virkning fra den 1. januar 2017 fradrages i forbindelse med fastsættelsen af det gennemsnitlige tilskud pr. årselev, jf. § 10, stk. 3, i lov om friskoler og private grundskoler m.v., i 2017 et beløb til de frie grundskolers samlede bidrag til finansieringen af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings omkostninger i forbindelse med varetagelsen af opgaverne efter § 9 b, stk. 6, og § 9 d, stk. 6. Beløbet opgøres som det samlede bidrag til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling delt med antallet af årselever, der er budgetteret med på finansloven. Det samlede bidrag til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling fastsættes på finansloven.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

1.1. Lovforslagets hovedpunkter

Med lovforslaget foreslås det, at lov om friskoler og private grundskoler m.v. ændres, således at det utvetydigt fastsættes i loven, at de frie grundskoler – udover at de efter deres formål og i hele deres virke skal forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder

ligestilling mellem kønnene – også efter deres formål og i hele deres virke skal styrke elevernes demokratiske dannelse.

Med henblik på at vurdere, hvordan skolens bestyrelse og skolen generelt forholder sig til overholdelse af frihed og folkestyre-kravet foreslås det, at i de tilfælde, hvor der føres et skærpet statsligt tilsyn med en skole, deltager ministeriet som observatør på skolens bestyrelsesmøder, eventuelle generalforsamling og forældremøder.

Med lovforslaget sker der også en styrkelse af det lokale tilsyn og dermed forældrenes mulighed for at følge kvaliteten på skolen. Det foreslås, at det lokale tilsyn styrkes med fokus på den certificerede tilsynsførendes uvildighed, uddannelse, valgperiode og på skærpede krav til udarbejdelsen af den tilsynsførendes årlige tilsynserklæring.

Med henblik på større viden om, hvem der yder donationer til skolerne, foreslås det, at der fastsættes nærmere krav om oplysninger om donationer m.v.

Lovforslaget indeholder i øvrigt en mindre lovteknisk ændring af friskoleloven og lov om efterskoler og frie fagskoler som følge af folkeskolens forenklede Fælles Mål og en mindre ændring af friskoleloven og lov om efterskoler og frie fagskoler vedr. befordringstilskud til introduktionskurser i 8. klasse.

1.2. Lovforslagets baggrund

Lovforslaget er en udmøntning af aftalen af 18. marts 2016 mellem regeringen (Venstre), Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti om styrkelse af kvaliteten på de frie grundskoler, som senere er tiltrådt af Socialistisk Folkeparti og Radikale Venstre. Drøftelserne forud for aftaleindgåelsen har bl.a. taget udgangspunkt i behovet for en styrkelse af tilsynet med de frie grundskoler og Rambølls rapport "Evaluering af tilsynsordningerne på de frie grundskoler", marts 2015, hvor der bl.a. peges på behovet for at styrke uvildigheden i tilsynet. Endvidere indeholder lovforslaget udmøntning af forståelsespapir af delaftale af 10. maj 2016 om frie skoler, som indgår i en samlet pakke, der skal dæmme op for ekstremistiske religiøse forkyndere i Danmark. Delaftalen er indgået mellem regeringen (Venstre), Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Socialdemokraterne og Socialistisk Folkeparti, hvor det statslige tilsyn med de frie grundskoler skærpes yderligere. Radikale Venstre har efterfølgende tiltrådt delaftalen. Delaftalen bygger ovenpå aftalen af 18. marts 2016 om styrkelse af kvaliteten på de frie grundskoler.

Den grundlovssikrede frihed til at vælge et andet undervisningstilbud end folkeskolens har bestået i mere end 100 år, og i endnu længere tid har de frie grundskoler været et vigtigt alternativ til det offentlige skolesystem. Med friskolelovens regler om tilskud til friskoler og private grundskoler er det sikret, at muligheden for – af pædagogiske, religiøse, ideologiske eller andre grunde – at vælge et andet skoletilbud end folkeskolens ikke er et privilegium forbeholdt de få, men en reel mulighed for de mange.

Danmark har en skoletradition med et stærkt fokus på børn og unges demokratiske dannelse. Knap en femtedel af landets grundskoleelever går i skole på en fri grundskole, og mangfoldigheden blandt de frie grundskoler er et udtryk for, at frihed og folkestyre er centrale værdier i det danske samfund. Ligeledes understreger friskolelovens fokus på, at skolerne skal forberede eleverne på at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre, de frie grundskolers vigtige rolle i forhold til at sikre den demokratiske

dannelse hos den store gruppe børn, der starter deres uddannelse her.

Partierne bag aftalen af 18. marts 2016 bakker op om den frie skoletradition som en central mulighed i det danske uddannelsessystem og anerkender, at langt de fleste frie grundskoler gør det godt. Aftalepartierne ønsker samtidig at medvirke til, at de få udfordrede skoler retter op på kvaliteten i forhold til arbejdet med frihed og folkestyre og understøtter skolernes arbejde med at eleverne forberedes bedst muligt til at leve i et frit demokratisk samfund med respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder.

De frie grundskolers arbejde med lovgivningens krav om at forberede eleverne til at leve i et demokratisk samfund som det danske med frihed og folkestyre skal derfor understøttes gennem en række initiativer i aftalen af 18. marts 2016, der:

1) Øger fokus på demokratisk dannelse

2) Styrker fokus på skoler med udfordringer i forhold til frihed og folkestyre-kravet

3) I forhold til det lokale tilsyn med frie grundskoler styrker forældrenes mulighed for at følge kvaliteten på skolen.

Som følge af forståelsespapir om delaftale af 10. maj 2016 om frie skoler skærpes tilsynet på de frie grundskoler yderligere med den hensigt at målrette tilsynsindsatsen mod skoler, der udviser risikoadfærd eller er under skærpet tilsyn. Skærperne omfatter bl.a. indsættelse af ekstern statsligt udpeget observatør på skolens bestyrelsesmøder mv., mere systematisk anvendelse af uanmeldte tilsynsbesøg, brug af oplysninger fra kommuner, inddragelse af oplysninger fra andre myndigheder i tilsynet, skærpet økonomisk tilsynspraksis, skærkelse af ordningen med den certificerede tilsynsførende, undersøgelse af tælleregler og udskrivning af elever kort tid før prøveafleggelse og styrket tilsyn med donationer til skolen.

2. Lovforslagets indhold

2.1. Demokratisk dannelse

2.1.1. Gældende ret

Det følger af friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt., at de frie grundskoler efter deres formål og i hele deres virke skal forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.

Bestemmelsen indebærer en forpligtelse for de frie grundskoler til at undervise eleverne på en sådan måde, at eleverne vil kunne lære og bl.a. derigennem vil kunne komme til at respektere, at det danske samfund bygger på en række frihedsgrader samt forbud mod diskrimination, hvad enten det drejer sig om køn, race, religion mv. Dette indebærer, at skolerne er forpligtet til også at undervise eleverne i for eksempel det grundlæggende princip om religionsfrihed, uanset om den enkelte skole selv bygger på et bestemt religiøst grundlag. Skolerne er endvidere forpligtet til at undervise eleverne i principperne for det danske folkestyre.

2.1.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Med den foreslåede ændring udvides bestemmelsen i friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt., med et udtrykkeligt krav om, at skolerne skal udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse.

Baggrunden for forslaget og de politiske aftaler, som lovforslaget bygger på, er overvejelser om, hvorvidt der kan være sikkerhed for, at alle skoler som følge af bestemmelsen om frihed og folkestyre eller i øvrigt efter egen overbevisning efter deres formål og i hele deres virke aktivt udvikler og styrker alle deres elevers demokratiske dannelse.

Begrebet demokratisk dannelse er allerede anvendt i lov om efterskoler og frie fagskoler samt lov om folkehøjskoler. Ligesom det således allerede er sket i forhold til folkehøjskolernes hovedsigte vil den foreslåede ændring af bestemmelsen understrege skolernes opgave om i al undervisning og i hele deres virke i øvrigt at sigte efter at danne deres elever til engagerede borgere med lyst og evne til aktivt demokratisk medborgerskab i et retssamfund som det danske med frihed og folkestyre og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene. Der henvises nærmere herom til bemærkningerne neden for til den foreslåede bestemmelse. Dette skal ikke alene fremgå formelt af skolens formål og læringsmål m.v., men også i hele skolens faktiske liv og virke.

Den foreslåede bestemmelse berører ikke skolernes frihed til efter loven at bygge på et bestemt holdnings- og værdimæssigt grundlag, herunder et religiøst grundlag. Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling vil i udmøntningen af lovændringen indgå nærmere drøftelser med skolernes foreninger med henblik på at vejlede skolerne om deres opgaver efter den ændrede bestemmelse om frihed og folkestyre. Dette vil ske med respekt af skolernes frihed og de frie grundskolers særegne karakter.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 1.

2.2. Skærpet tilsyn med frihed og folkestyre

2.2.1. Gældende ret

Ministeren for børn, undervisning og ligestilling kan føre et skærpet tilsyn med en fri grundskole, jf. den nærmere beskrivelse nedenfor.

De nærmere regler om tilsynsprocessen er fastsat i bekendtgørelse nr. 1172 af 12. december 2011 om Kvalitets- og Tilsynsstyrelsens skærpede tilsyn med undervisningen på en fri grundskole.

Det fremgår bl.a. af bekendtgørelsen, at Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen (i dag Styrelsen for Undervisning og Kvalitet) af egen drift iværksætter et skærpet tilsyn med undervisningen på en fri grundskole, jf. § 9 g, stk. 1, i lov om friskoler og private grundskoler m.v., hvis styrelsen på baggrund af det almindelige tilsyn vurderer, at der er anledning til tvivl om,

1) hvorvidt skolens undervisning efter en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, jf. lovens § 1, stk. 2, 1. pkt., eller

2) hvorvidt skolen lever op til kravet om efter sit formål og i hele sit virke at forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene, jf. lovens § 1, stk. 2, 2. pkt.

Styrelsen beslutter inden for rammerne af loven og bekendtgørelsen, hvorledes det skærpede tilsyn skal gennemføres, herunder om tilsynet skal omfatte både kravet om at undervisningen skal stå mål med hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen og kravet om frihed og folkestyre.

For så vidt angår tilsynet med om en skole opfylder kravet om at forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre, fremgår det af bekendtgørelsens § 6, at der i vurderingen heraf kan indgå alle dele af skolens virksomhed, herunder skolens undervisning og forholdene på skolen i øvrigt.

Tilsynets hovedområder ved vurderingen af frihed og folkestyre er anført i bekendtgørelsens bilag 3. Heraf fremgår bl.a., at bestemmelsen om, at skolen skal forberede eleverne til at leve i et samfund med frihed og folkestyre m.v., går på tværs af alle fag og fagområder og omfatter hele skolens virke. Styrelsens undersøgelser omfatter bl.a. følgende hovedområder: Skolens grundholdning, skolens mål og intentioner, skolens undervisning og læreprocessen, udbytte af undervisningen og skolens samlede virksomhed. Som en del af skolens hele virke anses også skolens egen vægtning af samarbejde mellem lærere, forældre og elever, og hvilken betydning skolen tillægger det at arbejde med elevernes medindflydelse på skolens dagligdag.

Tilsynet med frihed og folkestyre vil også kunne omfatte skolens praksis med hensyn til optagelse af elever og skolens ansættelse og afskedigelse af personale. Det vil fx være i strid med kravet om frihed og folkestyre, hvis skolen i sin optagelses- eller ansættelsespraksis udøver diskrimination på baggrund af køn eller etnisk oprindelse.

Når styrelsen har en skole under skærpet tilsyn i forhold til frihed og folkestyre overtager styrelsen de facto den lokale tilsynsførendes rolle med at vurdere skolens efterlevelse af kravet.

Efter den gældende tilsynspraksis har Styrelsen for Undervisning og Kvalitets tilsynsmedarbejdere som udgangspunkt ikke samtaler med eleverne, men kan besvare spørgsmål fra eleverne under tilsynsmedarbejdernes observation af undervisning på skolen. Tilsynsmedarbejderne kan også under observationen af undervisning tage kontakt til eleverne og læreren for at afklare spørgsmål om konkrete aktiviteter, anvendte materialer og lignende. Tilsynsmedarbejderne aftaler med skolens leder, om og hvordan eleverne orienteres om deres tilstedeværelse på skolen.

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet retter efter den gældende tilsynspraksis ikke henvendelse til andre myndigheder med henblik på en systematisk inddragelse af deres erfaringer og observationer med en friskole, der er under skærpet tilsyn.

2.2.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Det fremgår af aftalen af 18. marts 2016, at Styrelsen for Undervisning og Kvalitet fremover ved gennemførelsen af et skærpet tilsyn med en skole altid skal lade indgå både opfyldelse af stå mål med-kravet og frihed og folkestyrekrauet. En mere indgående undersøgelse af skolens opfyldelse af frihed og folkestyre-kravet vil kun ske i tilfælde, hvor det konkret vurderes relevant.

Når styrelsen har en skole under skærpet tilsyn vil det – som hidtil – også fremover betyde, at styrelsen de facto overtager den lokale tilsynsførendes rolle. Styrelsens tilsyn med undervisningen på en skole under skærpet tilsyn vil fremover have styrket fokus på, om undervisningen ikke alene opfylder stå mål med-kravet, men også bidrager til skolens opfyldelse af frihed og folkestyre-kravet. Det vil navnlig gælde skolens

undervisning i dansk og dansk som andetsprog, historie og samfundsfag samt undervisningen i det obligatoriske emne sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Undervisningen i de øvrige fag og obligatoriske emner vil også indgå i styrelsens tilsyn, i det omfang det er relevant.

Med henblik på at styrelsen kan få et bedre grundlag for at vurdere, om en skole lever op til kravet om frihed og folkestyre foreslås det, at ministeret fast deltager som observatør på skolens bestyrelsesmøder, eventuelle generalforsamling og forældremøder, når styrelsen har iværksat et skærpet tilsyn med en skoles opfyldelse af kravet om frihed og folkestyre. I praksis vil denne opgave blive varetaget af styrelsen på ministeriets vegne. Styrelsen kan dog udpege en ekstern sagkyndig til at varetage observatøropgaven for styrelsen. Hensigten med at indsætte en observatør er, at observatøren kan indsamle oplysninger m.v. om drøftelser og beslutninger i forhold til hele skolens virke og skolens opfyldelse af kravet om frihed og folkestyre. Formålet med forslaget er, at styrelsen derved kan få bedre indblik i skolens samlede virke, herunder indblik i hvordan skolens bestyrelse forholder sig til frihed og folkestyre i forbindelse med driften af skolen.

Som følge af aftalen af 18. marts 2016 om styrkelse af kvaliteten på de frie grundskoler vil styrelsen tillige gennemføre en undersøgelse af bestyrelsens virksomhed, som indebærer en undersøgelse af, om alle medlemmer af skolens bestyrelse behersker dansk i skrift og tale (som det er krævet i friskoleloven § 5 stk. 7) og en gennemgang af bestyrelsens protokol over sine beslutninger, herunder eventuelle dagsordener og referater fra bestyrelsesmøder med henblik på at identificere, om og hvordan bestyrelsen har fokus på opfyldelse af frihed og folkestyrekravet i forhold til hele skolens virksomhed.

Indsættelsen af en i forhold til skolen ekstern observatør på skolens bestyrelsesmøder, eventuelle generalforsamling og forældremøder er en del af det skærpede tilsyn, som ministeriet (i praksis Styrelsen for Undervisning og Kvalitet) fører med en given skole i den periode, hvor skolen er under skærpet tilsyn. Det vil sige, at observatørrollen indgår på lige fod med de øvrige tilsynsaktiviteter i et skærpet tilsyn, og oplysninger fremkommet på baggrund af observatørens observationer fra bestyrelsesmøder, eventuelle generalforsamling og forældremøder vil indgå i vurderingsgrundlaget for skolens overholdelse af frihed og folkestyrekravet.

Den eksterne observatør vil som udgangspunkt være en medarbejder fra styrelsen. Herved vil styrelsen i kraft af observatørrollen og de øvrige tilsynsaktiviteter kunne foretage en samlet faglig vurdering af, om og i givet fald hvordan skolen i undervisningen og i hele sit virke lever op til frihed og folkestyrekravet. Ministeriet kan dog også vælge at udpege en person som observatør, der ikke er ansat i ministeriet med tilhørende styrelser.

Observatøren virker for ministeriet, uanset om denne er en medarbejder i ministeriet eller en ekstern person uden ansættelse i ministeriet.

Som led i et skærpet tilsyn undersøges fremover også skole-hjem-samarbejdet ved gennemgang af evt. dagsordener og referater fra forældremøder med henblik på at vurdere, om frihed- og folkestyre-kravet adresseres i denne sammenhæng.

For at sikre et korrekt og dækkende grundlag for vurderingen af skolens forhold til frihed og folkestyrekravet i forbindelse med et skærpet tilsyn vil Styrelsen for Undervisning og Kvalitets tilsynspraksis blive ændret sådan, at der som led i tilsynet vil kunne indgå samtaler med eleverne, herunder også uden

tilstedeværelse af skoleleder eller lærere. Baggrunden herfor er, at elevernes oplevelse af undervisningen og forholdene på skolen i øvrigt vil kunne bidrage til at give et helhedsbillede af skolens undervisning m.v. Samtalerne vil endvidere kunne give anledning til, at styrelsen undersøger konkrete elementer nærmere i skolens undervisning og skolens forberedelse af eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre. Udtalelser fra eleverne vil aldrig kunne stå alene i vurderingen af, om skolen lever op til kravene til skolens undervisning og virke i øvrigt.

De nærmere rammer for samtaler mellem elever og tilsynsmedarbejderne vil blive søgt aftalt mellem skolens leder og tilsynsmedarbejderne. Udover de samtaler, der efter gældende tilsynspraksis kan finde sted i forbindelse med observation af undervisning vil samtaler med eleverne som udgangspunkt foregå som pædagogiske tilsynssamtaler fx med klasser, med elevråd eller tilsvarende grupper i forbindelse med styrelsens tilsynsbesøg. Samtalerne vil have en uformel karakter, og styrelsens spørgsmål og formen på samtalen vil blive afpasset i overensstemmelse med elevernes alder og modenhed, og vedrøre undervisning og elementer i frihed og folkestyre-kravet. Styrelsen vil som altovervejende hovedregel tale med flere elever af gangen. Hvis en elev selv ønsker en samtale alene, vil dette dog blive imødekommet. Det er frivilligt for eleverne, om de ønsker at deltage i samtaler med styrelsen.

Styrelsen vil i forbindelse med starten på et skærpet tilsyn opfordre skolen til at orientere eleverne og deres forældre om, at der er indledt et skærpet tilsyn, og at det betyder, at eleverne kan møde tilsynsførende på skolen, som de er velkommen til at kontakte selv, og som også kan forventes i et vist omfang at bede om samtaler med eleverne om skolen. Det vil i den forbindelse blive understreget over for forældre og elever, at det er frivilligt for eleverne, om de vil tale med de tilsynsførende. Hvis forældrene modsætter sig, at deres børn taler med tilsynsmedarbejdere, vil det ligeledes blive accepteret. Hvis alle forældre eller elever ikke ønsker at deltage i sådanne samtaler, vil det kunne indgå i helhedsbilledet af skolen.

Som led i sit tilsyn med de frie grundskolers opfyldelse af frihed og folkestyre-kravet kan Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, hvis de konkrete omstændigheder tilsiger det, have behov for at rette henvendelse til andre myndigheder – typisk kommuner – der kan antages have relevante oplysninger om en given skoles virksomhed.

Kommunerne – eller de andre myndigheder, som det måtte være relevant at rette henvendelse til – skal på styrelsens begæring konkret videregive oplysninger om bekymrende forhold på en fri grundskole. Det følger af forvaltningslovens § 31, at en forvaltningsmyndighed, der er berettiget til at videregive en oplysning, skal gøre dette på en anden forvaltningsmyndigheds begæring, hvis oplysningen er af betydning for den anden forvaltningsmyndigheds virksomhed eller for en afgørelse, som den anden forvaltningsmyndighed skal træffe. Det gælder dog ikke, hvis videregivelsen påfører myndigheden et merarbejde, der væsentligt overstiger den interesse, den anden myndighed har i at få oplysningerne.

Videregivelse af oplysninger i medfør af forvaltningslovens § 31 vil som anført også efter omstændighederne kunne komme på tale i forhold til andre myndigheder end kommunerne, f.eks. udlændingemyndighederne, politiet og skattemyndighederne. Ministeren for børn, undervisning og ligestilling vil undersøge omfanget af det generelle behov for at indhente oplysninger fra de pågældende, herunder – med inddragelse af aftalekredsen – foretage en vurdering af de rammer, som det eksisterende retsgrundlag opstiller herfor.

Hvis en kommune bliver bekendt med forhold, som kan give anledning til bekymring om, hvorvidt en fri grundskole lever op til frihed og folkestyre-kravet, vil det ofte være hensigtsmæssigt (god forvaltningsskik), at kommunen – med respekt af reglerne i forvaltningslovens § 28 om videregivelse af oplysninger mellem forvaltningsmyndigheder – retter henvendelse til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet herom. Styrelsen vil henlede kommunernes opmærksomhed på rækkevidden af frihed og folkestyre-kravet og styrelsens tilsyn med dets efterlevelse med henblik på, at kommunen orienterer styrelsen i påkommende tilfælde.

Den almindelige mulighed for at rette henvendelse til styrelsen med henblik på indberetning om bekymrende forhold på skoler vil blive synliggjort. Styrelsen vil orientere om muligheden, herunder vil der blive vejledt om muligheden på styrelsens hjemmeside.

Et tilsynsforløb i forbindelse med et skærpet tilsyn gennemføres normalt indenfor en tre måneders periode. Der gennemføres fremover mindst et uanmeldt tilsynsbesøg i den pågældende periode på skoler, der er under skærpet tilsyn for overholdelse af frihed og folkestyre-kravet. Hvis et skærpet tilsyn forløber over en længere periode end tre måneder, aflægges der mindst et uanmeldt tilsynsbesøg pr. kvartal. Og der gennemføres fremover mindst to uanmeldte tilsynsbesøg på skoler, der udtrækkes i det kommende risikobaserede tilsyn med overholdelse af frihed og folkestyre-kravet.

Der gennemføres ligeledes mindst to uanmeldt tilsynsbesøg på skoler, hvor styrelsen indleder en tilsynssag med en skoles overholdelse af frihed og folkestyre-kravet på baggrund af henvendelser fra forældre, lærere, elever mv., oplysninger fra kommuner eller omtale i pressen.

Styrelsen tilrettelægger det skærpede tilsyn med skoler således, at der sædvanligvis indledes med de mindst indgribende tilsynsaktiviteter; først vil der blive indhentet en redegørelse fra skolens bestyrelse og ledelse, og afhængig heraf vil der herefter indgå anmeldte og/eller uanmeldte tilsynsbesøg på skolen, og samtaler med skolens personale, ledelse og bestyrelse. Styrelsen vil i hver enkelt sag konkret vurdere, om der kan være anledning til at tilrettelægge tilsynet anderledes, fx hvis øjemedet med tilsynet risikeres at være forspildt, hvis ikke der meget hurtigt foretages tilsynsbesøg på skolen.

Ovenstående initiativer til styrkelse af styrelsens tilsynspraksis i forhold til kravet om frihed og folkestyre vil indgå i arbejdet med en kommende justering af bekendtgørelsen om Kvalitets- og Tilsynsstyrelsens skærpede tilsyn med undervisningen på en fri grundskole.

Desuden vil styrelsen foretage en undersøgelse af elevvandring til og fra skoler for at afdække, hvorvidt skolerne spekulerer i tællereglerne med det formål at opnå højere statstilskud. Endvidere vil styrelsen undersøge omfanget af elevudskrivninger kort før aflæggelse af folkeskolens prøver for at afdække, om der er skoler, som benytter deres ret til selv at vælge, hvilke elever, der kan optages på skolen, til at udskrive elever med et fagligt dårligt resultat med henblik på at opnå et højere fagligt resultat for skolen.

Endelig undersøges det, hvordan styrelsens tilsynspraksis i forhold til at tilbageholde tilskud, afskære tilskud eller kræve tilskud tilbagebetalt kan skærpes i relation til skærpet tilsyn med frihed- og folkestyrekravet. Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 13.

2.3. Skærpelse af ordningen med certificerede tilsynsførende

2.3.1. Gældende ret

Efter de gældende regler vælges den eller de tilsynsførende af forældrekredsen for højst 4 år ad gangen. Forældrekredsen kan dog i stedet anmode kommunalbestyrelsen i skolekommunen om at udpege den eller de tilsynsførende. Skolen skal underrette Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling om, hvem der er valgt eller udpeget til at føre tilsyn. De gældende krav til den tilsynsførendes habilitet og kvalifikationer fremgår af friskolelovens § 9 b og § 9 c.

Den eller de tilsynsførende må, jf. lovens § 9 b, stk. 2, ikke:

- 1) tilhøre forældrekredsen,
- 2) være medlem af skolens bestyrelse,
- 3) være ansat på skolen,
- 4) være ansat eller bestyrelsesmedlem på en anden fri grundskole, hvis skolens ansatte eller bestyrelsesmedlemmer fører tilsyn med denne anden frie grundskole, eller
- 5) være gift eller nært beslægtet med personer, der er omfattet af nr. 1-4.

Den eller de tilsynsførende skal senest ved tiltrædelsen som tilsynsførende være certificeret i henhold til lovens § 9 c.

Ministeren for børn, undervisning og ligestilling kan udstede påbud til en certificeret tilsynsførende om inden for en nærmere bestemt frist at forbedre en mangelfuld tilsynsindsats. Opfylder den eller de tilsynsførende ikke kravene til tilsynet i henhold til loven eller regler fastsat i medfør heraf, kan ministeren for børn, undervisning og ligestilling udstede påbud til forældrekredsen om inden for en nærmere angivet frist at vælge en eller flere nye tilsynsførende eller at anmode kommunalbestyrelsen om at udpege en eller flere nye tilsynsførende.

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling certificerer efter indstilling fra skoleforeningerne de tilsynsførende. En tilsynsførende skal for at opnå certificering

- 1) have sådanne faglige og pædagogiske forudsætninger, at den pågældende er i stand til at varetage et tilsyn med undervisningen på grundskoleniveau, og
- 2) beherske dansk i skrift og tale, medmindre tilsynet føres på de tyske mindretalsskoler eller ved skoler, som har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk, jf. lovens § 2, stk. 3.

Kvalifikationerne under nr. 1, kan erhverves ved at gennemføre et uddannelsesforløb, der giver indsigt i tilsynsopgaverne, tilsynets udførelse og afrapportering. Personer, der på anden måde kan dokumentere, at de opfylder kravene kan tillige certificeres.

Ministeren for børn, undervisning og ligestilling har fastsat regler om valg og certificering af tilsynsførende samt om uddannelsesforløbene for tilsynsførende i bekendtgørelse nr. 619 af 9. juni 2010 om valg og certificering af tilsynsførende ved frie grundskoler m.v.

2.3.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

For at give forældrekrædsen mulighed for hurtigere at vælge en ny tilsynsførende, hvis de finder tegn på, at den tilsynsførende ikke varetager tilsynet professionelt og neutralt, foreslås det, at valgperioden for en tilsynsførende afkortes fra højst fire år til højst to år. Samtidig foreslås det, at en tilsynsførende inden for en periode på 11 år højst kan fungere på den samme skole i seks år. Det betyder, at den tilsynsførende ved en funktionsperiode på to år fremover højst kan genvælges to gange, hvorved pågældende kan være tilsynsførende for tre perioder i træk efterfulgt af en femårig karensperiode. Hermed sikres, at der mindst hvert sjette år kommer helt nye øjne på skolen. Den tilsynsførende vil også inden for perioden på 11 år kunne fungere i flere adskilte perioder, så længe perioderne tilsammen ikke udgør mere end seks år.

For at styrke uvildigheden i det lokale tilsyn foreslås det, at kredsen af personer, der ikke kan vælges som tilsynsførende for en fri grundskole udvides. Det foreslås, at en person ikke kan vælges som tilsynsførende på en skole, hvis vedkommende inden for de seneste fem år fra valgets tidspunkt 1) har været elev på skolen, 2) har tilhørt forældrekrædsen på skolen, 3) har været medlem af skolens bestyrelse, 4) har været ansat på skolen eller 5) har været ansat eller bestyrelsesmedlem på en anden fri grundskole, hvis skolens ansatte eller bestyrelsesmedlemmer fører tilsyn med denne anden fri grundskole eller har været gift eller nært beslægtet med sådanne personer, som nævnt i nr. 1-5.

For at sikre større gennemsigtighed og mulighed for at opdage uhensigtsmæssige mønstre mellem tilsynsførende og skoler foreslås det at den enkelte tilsynsførende fremover forpligtes til at indberette skriftligt til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, hvilke frie grundskoler vedkommende fører tilsyn med. En tilsynsførende vil fremover som hovedregel højst kunne føre tilsyn med fem skoler ad gangen. Ministeren for Børn, Undervisning og Ligestilling får med forslaget dog mulighed for i helt særlige tilfælde at godkende, at en tilsynsførende alligevel kan føre tilsyn med mere end fem skoler på samme tid.

Med lovforslaget præciseres det, at ministeren for børn, undervisning og ligestilling kan fastsætte regler om indholdet af tilsynserklæringen, at tilsynserklæringen skal afgives i elektronisk form, og om i hvilket digitalt format tilsynserklæringen skal afgives. De nærmere regler herom vil herefter blive fastsat i bekendtgørelsesform.

Det fremgår af forståelsespapiret om delaftale om frie skoler af 10. maj 2016, at med henblik på at sikre, at der i tilfælde, hvor en skole har været underlagt skærpet tilsyn med fokus på frihed og folkestyrekravet, kan være tillid til, at det lokale tilsyn med skolen udøves kvalificeret og uvildigt, vil kravene til habilitet og kvalifikationer hos den tilsynsførende, som skolen, vælger være skærpede i forhold til de generelle krav.

Det foreslås på den baggrund, at der ud over de krav, der allerede stilles til den certificerede tilsynsførende i almindelighed, derudover stilles yderligere et habilitetskrav til tilsynsførende på en skole, der har været underlagt skærpet tilsyn, som har ført til et påbud vedrørende lovens krav om frihed og folkestyre. Efter det skærpede krav må den tilsynsførende ikke inden for de seneste to år forud for det skærpede tilsyn have fungeret som tilsynsførende på skolen, medmindre særlige forhold gør sig gældende. Den tilsynsførende kan dog efter en karensperiode på 5 år på ny vælges som tilsynsførende.

Det foreslåede habilitetskrav vedrører den form for tilknytning til en skole, som en tilsynsførende kan få ved at fungere som tilsynsførende for samme skole igennem en årrække. Ofte vil en tilsynsførende fungere som både sparringspartner og vejleder i sin rolle som tilsynsførende, og tilsynsopgaven og tilsynsrollen medfører relation til en række af skolens aktører. Derfor kan det i visse formentlig ganske få tilfælde kunne

være vanskeligt for den tilsynsførende at bevare sin uvildighed i forhold til skolen. Denne mulige problemstilling må antages at være mere relevant, når der er tale om skoler, som har haft den pågældende som tilsynsførende forud for et skærpet tilsyn. Der vil i den situation være meget der peger på, at den tilsynsførende ikke har udført sin opgave tilstrækkelig sagligt og uafhængigt.

Det foreslås endvidere med udgangspunkt i den ovenfor fremhævede aftaletekst, at der ud over de krav, der allerede stilles til de tilsynsførendes kvalifikationer, stilles yderligere et kvalifikationskrav til tilsynsførende ved skoler, der har været underlagt et skærpet tilsyn, som har ført til et påbud vedrørende frihed og folkestyre. Den tilsynsførende skal herefter gennemgå certificeringsuddannelsens udvidede modul om frihed og folkestyre, hvis det ikke tidligere er erhvervet, eller hvis det er mere end 10 år siden, at den tilsynsførende har fået certificeringsuddannelsen. Kravet vil kunne fraviges i helt særlige tilfælde, hvor den tilsynsførende utvivlsomt har erhvervet tilsvarende kvalifikationer på anden vis. Bekendtgørelse om valg og certificering af tilsynsførende ved frie grundskoler m.v. ændres som følge heraf.

Der henvises i øvrigt til lovforslaget § 1, nr. 8-10.

2.4. Donationer til skolen

2.4.1. Gældende ret

Skolen skal i sit virke som selvejende uddannelsesinstitution være uafhængig, og skolens midler må alene komme skolens skole- og undervisningsvirksomhed til gode, jf. § 5, stk. 2, i lov om friskoler og private grundskoler m.v. Skolen skal være uafhængig, dvs. uafhængig af personer, andre skoler, kurser, virksomheder, institutioner, selskaber, foreninger m.fl. erhvervsdrivende som ikke-erhvervsdrivende. Skolen må alene styres af interessen for at drive den pågældende skole til gavn for skolens egne elever, ligesom skolens midler, herunder de offentlige tilskud, alene må anvendes til skolens eget formål (dvs. skoleformålet). Skolerne må ikke indgå i et styret fællesskab eller på anden måde være styret af uvedkommende eller udefra kommende interesser.

Endvidere følger det af § 21 a i lov om friskoler og private grundskoler m.v., at ministeren for børn, unge og ligestilling kan træffe beslutning om, at der ikke ydes tilskud til en skole, herunder en ny skole, hvis der efter ministerens skøn ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at skolen opfylder kravet i § 5, stk. 2, om uafhængighed og forvaltning af skolens midler. Der kan herved navnlig lægges vægt på, om

1. skolen indgår i et fællesskab eller et samarbejde med skoler, institutioner, fonde, virksomheder, foreninger m.fl., der indebærer en nærliggende risiko for, at skolen styres af andre,
2. skolens midler anvendes til formål uden for skolen,
3. skolens ledelse og lærere står i et juridisk eller økonomisk afhængighedsforhold til de i nr. 1 nævnte institutioner m.fl. eller
4. skolens elever udfører arbejde, herunder indsamlingsarbejde eller lignende, på en måde, der er usædvanlig for skoleformen.

I § 20 b i lov om friskoler og private grundskoler m.v. er det endelig fastsat, at ministeren for børn, unge og ligestilling kan indhente alle oplysninger fra skolerne om uddannelserne, eleverne, personalet, udstyret, huslejeaftale, aftaler om ejendomskøb og andre aftaler og om skolernes drift i øvrigt til brug for fastlæggelse af tilskud, gennemgang af årsrapporter, gennemførelse af tilsyn og udarbejdelse af statistik.

Skolen kan modtage donationer fra organisationer m.v., så længe donationen ikke har et omfang og ikke gives på en måde, som kan så tvivl om, hvorvidt skolen opfylder kravet om uafhængighed.

Donationer skal i dag fremgå af de frie skolers årsregnskaber, jf. gældende bekendtgørelse nr. 1490 af 16. december 2013 om regnskab for folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler (frie kostskoler), private skoler for gymnasiale uddannelser mv. og produktionsskoler. Kontante donationer skal i udgangspunktet angives som "Gaver og private tilskud" under noten "Andre indtægter" i resultatopgørelsen. Kontante donationer, der er øremærket til erhvervelse af materielle anlægsaktiver, skal dog ikke angives under "Andre indtægter", men derimod oplyses i balancen sammen med det anlægsaktiv, som gaven er givet til. Ikke kontante donationer, der udgør et væsentligt aktiv for skolen, fx en ejendom, skal heller ikke indtægtsføres under "Andre indtægter", men skal oplyses i balancen.

2.4.2. Ministeriet overvejelser og den foreslåede ordning

Med henblik på at få større viden om, hvem der yder donationer til skolerne, og dermed sikring af overholdelse af uafhængighedskravet i lovens § 5, stk. 2, foreslås det, at skolens tilsynsførende får til opgave at føre tilsyn med donationer til skolen.

Dette tilsyn foreslås udført således, at den tilsynsførende i den årlige skriftlige tilsynserklæring skal oplyse om, hvorvidt skolen i det foregående kalenderår fra samme donator har modtaget en eller flere donationer, der tilsammen overstiger 20.000 kr. ekskl. moms. Hvis det er tilfældet, skal donatorens navn og adresse oplyses i tilsynserklæringen. Tilsynserklæringen skal endvidere indeholde oplysning om den samlede størrelse af eventuelle anonyme donationer og om størrelsen af hvert enkelt anonymt tilskud på mere end 20.000 kr. ekskl. moms. Endvidere foreslås det, at de nævnte oplysninger vedrørende donatorer og donationer også skal fremgå af skolens hjemmeside på internettet.

Tilsvarende oplysninger skal endelig fremgå af skolens årsrapport. Beløbet skal opgøres ekskl. moms (fx hvis donationen gives som en refusion ved et indkøb). Kravet omfatter både donationer, der gives i form af kontantbeløb, men også donationer i form af varer, tjenesteydelser, ejendomme mv., der skal opgøres til markedsværdien. Ministeren for børn, unge og ligestilling fastsætter nærmere regler herom i regnskabsbekendtgørelsen.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 5, 11 og 15.

2.5. Befordringstilskud for elever i 8. klasse, som deltager i introduktionskurser til ungdomsuddannelser, jf. lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse mv.

2.5.1. Gældende ret

Reglerne for introduktionskurser for elever i 8. klasse i frie grundskoler og efterskoler og frie fagskoler er fastsat i lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse m.v., og den tilhørende bekendtgørelse om introduktionskurser og brobygning til ungdomsuddannelser.

Introduktionskurser i 8. klasse er vejlednings- og undervisningsforløb, der skal bidrage til, at den unge bliver afklaret og motiveret for at vælge og gennemføre en ungdomsuddannelse. For elever i frie grundskoler og efterskoler i 8. klasse bestemmer skolen, i hvilken udstrækning eleverne skal deltage i introduktionskurser. Introduktionskurserne kan have en varighed på op til 5 skoledage. For elever i 8. klasse i folkeskolen er introduktionskurser obligatoriske.

I § 17, stk. 3, i lov om friskoler og private grundskoler m.v., og i § 23 c, stk. 1, i lov om efterskoler og frie fagskoler er det fastsat, at staten yder tilskud til nedbringelse af befordringsudgifter i forbindelse med brobygning inden for en bevilling, der fastsættes på de årlige finanslove. Der er alene hjemmel til at yde statstilskud til befordring i forbindelse med brobygning i 9. og 10. klasse til elever på frie grundskoler og efterskoler.

Fordelingssekretariatet for friskoler og private grundskoler fordeler tilskuddet til nedsættelse af befordringsudgifter i forbindelse med brobygning til de frie grundskoler, jf. § 17, stk. 3, 2. pkt., i lov om friskoler og private grundskoler m.v. Efterskoleforeningen fordeler tilskuddet til nedsættelse af befordringsudgifter i forbindelse med brobygning til efterskolerne, jf. § 23 c, stk. 3, 2. pkt. i lov om efterskoler og frie fagskoler.

Der er ikke hjemmel i lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om efterskoler og frie fagskoler til at yde statstilskud til befordring i forbindelse med introduktionskurser for elever i 8. klasse. De frie grundskoler kan af egne midler yder befordringstilskud til elever i 8. klasse, som deltager i introduktionskurser, jf. § 17, stk. 4. Ellers skal eleven selv betale for befordringen. For elever i folkeskolen påhviler det kommunen at yde tilskud til befordring til introduktionskurser.

2.5.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Den nugældende ordning med befordringstilskud i forbindelse med brobygning i 9. og 10. klasse til frie grundskoler og efterskoler indenfor en bevilling på finansloven foreslås udvidet til at omfatte befordringstilskud til introduktionskurser i 8. klasse. Det foreslås, at der ydes befordringstilskud til elever i 8. klasse i frie grundskoler og efterskoler, når de deltager i introduktionskurser til ungdomsuddannelser, inden for en bevilling til befordringstilskud til introduktionskurser og brobygning til henholdsvis frie grundskoler og efterskoler, som fastsættes på de årlige finanslove. Elever i 8. klasse i frie grundskoler og efterskoler, der deltager i introduktionskurser vil med forslaget blive sidestillet med elever i 9. og 10. klasse i frie grundskoler og efterskoler, som er berettiget til at modtage befordringstilskud til brobygning inden for en bevilling på finansloven til henholdsvis frie grundskoler og efterskoler.

Der foreligger ikke særskilte aktivitetstal for antallet af deltagere i introduktionskurser på frie grundskoler og efterskoler. Af EVA's brugerundersøgelse i 2015 af UU-centrenes vejledning fremgår, at 79 pct. af eleverne i 9. klasse havde deltaget i introduktionskurser i 8. klasse. Undersøgelsen omfatter elever i folkeskoler, frie grundskoler og efterskoler.

Fordelingssekretariatet for friskoler og private grundskoler vil skulle administrere fordelingen til de frie grundskoler af befordringstilskud ved elevers deltagelse i introduktionskurser og brobygningsforløb, tilsvarende som sekretariatet administrerer den gældende ordning med befordringstilskud til brobygning. Efterskoleforeningen vil skulle varetage opgaven med fordeling til efterskolerne af befordringstilskud ved elevers deltagelse i introduktionskurser og brobygning, tilsvarende som foreningen varetager den gældende ordning med befordringstilskud til brobygning.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 14 og § 2, nr. 2-3.

2.6. Justering af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om efterskoler og frie fagskoler som følge af forenklingen af Fælles Mål i folkeskoleloven

2.6.1. Gældende ret

Frie grundskoler og efterskoler skal give en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, men skolerne kan tilrettelægge deres undervisning efter egen overbevisning og selvvalgte værdigrundlag (særskilt for efterskoler). Skolerne skal fastsætte slutmål/delmål for undervisningen og udarbejde undervisningsplaner (særskilt for friskoler og private grundskoler). Dette gælder for de fag/fagområder, der er obligatoriske i folkeskolen. Skolerne kan også vælge at følge folkeskolens Fælles Mål.

Fælles Mål er mål for de obligatoriske fag i folkeskolen. Fælles Mål blev i forbindelse med folkeskole-reformen i 2014 revideret med henblik på forenkling af målene, og anvender nu betegnelserne 'kompetencemål' og underliggende 'færdigheds- og vidensmål' for mål for elevernes læring i stedet for slutmål og trinmål for undervisningen, som tidligere var i fokus. Kompetencemålene angiver fælles nationale mål for, hvad eleverne skal have tilegnet sig af kompetencer i et fag/emne ved afslutning af bestemte klassetrin. Færdigheds- og vidensmålene angiver fælles nationale mål for den progression i elevernes færdigheder og viden, der leder frem mod kompetencemålene, med henblik på at styrke lærerens muligheder for at tilrettelægge undervisningen. I de forenkede Fælles Mål er begreberne trin- og slutmål udgået.

Som følge af forenklingen af Fælles Mål og indførelse af begreberne kompetencemål og færdigheds- og vidensmål i folkeskoleloven i 2014 blev der foretaget en konsekvensændring af § 1 a, stk. 4, i lov om friskoler og private grundskoler m.v., og § 2, stk. 3, i lov om efterskoler og frie fagskoler (på daværende tidspunkt lov om efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejds-skoler).

2.6.2. Ministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

Siden lovændringen i 2014 er forståelsen af kompetencemålenes sammenhæng med færdigheds- og vidensmål blevet klarere. Dette har medført, at den gældende formulering i § 1 a, stk. 4, i lov om friskoler og private grundskoler og § 2, stk. 3, i lov om efterskoler og frie fagskoler ikke er korrekt. Der er derfor behov for en præcisering af lovteksten, for at den angiver den korrekte sammenhæng mellem kompetencemål og færdigheds- og vidensmål.

Anvendelsen af ordet 'henholdsvis' i den gældende lovtekst anviser således, at de tidligere trinmål er det samme som de nugældende færdigheds- og vidensmål i Fælles Mål, hvilket ikke er korrekt. Kompetencemål og færdigheds- og vidensmål er en sammenhængende målobygning. De overordnede kompetencemål er anvist på forskellige tidspunkter undervejs i skoleforløbet. Færdigheds- og vidensmålene er de underliggende specificeringer af indholdet af kompetencemålene. Der foreslås derfor en lovteknisk korrektion af bestemmelserne, så 'henholdsvis' erstattes med 'og', og betydningen vil dermed blive korrekt.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 2, og § 2, nr. 1.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget indebærer årlige merudgifter i 2017 og frem til 7 ekstra årsværk i Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling til opgaver med nye tilsynsopgaver og ekstra tilsynsbesøg, og til statsligt udpegede eksterne observatører på bestyrelsesmøder m.v., som led i et styrket statsligt tilsyn med

overholdelse af frihed- og folkestyrekravet på frie grundskoler. Merudgifter til 2 årsværk finansieres ved omprioritering af midler inden for ministeriets egen ramme, mens merudgifter til de resterende 5 årsværk og eksterne observatører på 4 mio. kr. årligt finansieres via aftale af 31. maj 2016 mellem regeringen og Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti om initiativer rettet mod religiøse forkyndere, som søger at undergrave danske love og værdier og understøtte parallelle retsopfattelser.

Lovforslaget medfører herudover statslige engangsudgifter på op til 2 mio. kr. i 2017 i forbindelse med forslaget om indberetning og registrering af tilsynsskoler for den enkelte tilsynsførende for frie grundskoler, og digital understøttelse af tilsynserklæringen afgivet af de tilsynsførende. Udgifterne vil omfatte udvikling af et it-baseret register over tilsynsførende for de frie grundskoler og digital understøttelse af tilsynserklæringen. Lovforslaget indebærer, at udgifterne hertil finansieres ved fradrag i den samlede økonomiske ramme til området i 2017. Beløbet fastsættes på finansloven for 2017.

Ændringen af friskoleloven vedrørende befordringstilskud til introduktionskurser for frie grundskoler medfører ikke statslige merudgifter, idet udgifterne afholdes indenfor den eksisterende pulje på finansloven til befordringstilskud til brobygning for frie grundskoler.

Ændringen af lov om efterskoler og frie fagskoler vedrørende befordringstilskud til introduktionskurser for efterskoler medfører ikke statslige merudgifter, idet udgifterne afholdes indenfor den eksisterende ramme på finansloven til tilskud til befordring i forbindelse med brobygning.

Med lovforslaget vil SSP, sundhedsplejersker m.fl. i kommunerne blive søgt inddraget i en dialog som led i et skærpet statsligt tilsyn med overholdelse af frihed- og folkestyrekravet.

Dermed vil forslaget kunne indebære kommunale merudgifter, som dog vurderes at være helt marginale. Forslaget er derfor udgiftsneutralt for kommunerne.

Lovforslaget har ingen økonomiske konsekvenser for regionerne.

Lovforslaget indebærer, at Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling tilføres 5 ekstra årsværk til tilsynsopgaver med ekstra tilsynsbesøg som led i et styrket statsligt tilsyn med overholdelse af frihed- og folkestyrekravet på de frie grundskoler.

Lovforslaget indebærer, at kommunerne i et helt marginalt omfang vil kunne få administrative meropgaver som følge af, at SSP, sundhedsplejersker m.fl. i kommunerne inddrages i en dialog som led i et skærpet statsligt tilsyn med overholdelse af frihed- og folkestyrekravet i friskoleloven

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for regionerne.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lov forslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget har ingen EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden 27. juni 2016 – 19. august 2016 været sendt til høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL), Børne- og Kulturchefforeningen, Børnerådet, Danmarks Lærerforening, Danmarks Privatskoleforening, Dansk Friskoleforening, Danske Skoleelever, Datatilsynet, Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig, Efterskoleforeningen, Foreningen af Forældre til Elever i Fri- og Privatskoler, Foreningen Frie Fagskoler, Foreningen af katolske skoler i Danmark, Foreningen af Kristne Friskoler, Foreningsfællesskabet Ligeværd, Frie Skolers Lærerforening, FSR – danske revisorer, KL, Lilleskolerne, Lærernes Centralorganisation, Kostskoler.dk – netværk af 8 danske kostskoler, Private Gymnasier og Studenterkurser, Rigsrevisionen, Rådet for Børns Læring, Rådet for Etniske Minoriteter, Skole og Forældre, og UU Danmark.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommune og regioner	Ingen	Forslaget medfører årlige statslige merudgifter på 4 mio. kr., og statslige engangsudgifter i 2017 på op til 2 mio. kr., som finansieres inden for områdets økonomiske ramme
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	ingen	Lovforslaget medfører, at Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling tilføres 5 ekstra årsværk til tilsynsopgaver
Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 1, stk. 2, 2. pkt.)

Efter den gældende bestemmelse i friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt., skal skolerne efter deres formål og i hele deres virke forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.

Med den foreslåede ændring skærpes den gældende bestemmelse i § 1, stk. 2, 2. pkt., med et udtrykkeligt krav om, at skolerne – også - skal udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse.

Friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt., vil herefter fastsætte, at skolerne efter deres formål og i hele deres virke skal forberede eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikle og styrke elevernes demokratiske dannelse og deres kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.

Begrebet demokratisk dannelse er allerede anvendt i både lov om efterskoler og frie fagskoler og lov om folkehøjskoler. Efter disse love er skolerne forpligtet til at tilbyde undervisning og samvær på kurser, hvis hovedsigte er livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse. Hovedsigtet om demokratisk dannelse understreger ifølge bemærkningerne til det lovforslag, som ligger til grund for bestemmelserne i de pågældende love (lovforslag nr. L 221, fremsat den 5. april 2006) opgaven i at fastholde og udvikle en proces, der fører frem mod demokrati. Det markerer, at det er folkehøjskolernes opgave at danne sine elever til engagerede medborgere med lyst og evne til at være aktive i et demokratisk samfund. Begrebet vedrører både undervisningens emner og kursernes tilrettelæggelse.

En tilsvarende understregning og markering vil følge af den foreslåede ændring af friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt. Den foreslåede ændring af bestemmelsen vedrører både den enkelte skoles formål – såvel det formelt nedskrevne, som det reelt praktiserede – og hele skolens virke.

Den foreslåede ændring indebærer, at enhver skole efter loven reelt skal have det sigte med al sin undervisning og hele sit virke i øvrigt, at enhver elev udvikler sig til demokratisk medborgerskab i et samfund som det danske. Dette skal ikke alene fremgå formelt af skolens formål og læringsmål m.v., men også af skolens samlede faktiske liv og virke, herunder fx

- skolens praksis for optagelse og bortvisning af elever,
- skolens generelle elevinddragelse i og uden for undervisningen,
- skolens ordensregler og
- skolens omgangsformer – herunder mellem elever og lærere, mellem drenge og piger og mellem mandlige og kvindelige ansatte.

Skolerne skal således udvikle og styrke elevernes evner og lyst til som demokratiske borgere at leve i og selv bidrage til et retssamfund som det danske med frihed og folkestyre og grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene.

Den udtrykkelige fremhævelse af, at elevernes demokratiske dannelse skal udvikles og styrkes, indebærer, at det ikke er tilstrækkeligt, hvis skolen indskrænker sig til at forberede eleverne på, at de må slå sig til tåls med at leve i et frit demokrati. For at opfylde bestemmelsen skal skolen i ord og handling bane vejen for, at eleverne tager det frie demokratiske samfunds værdier til sig.

Den foreslåede tilføjelse til bestemmelsen om frihed og folkestyre supplerer og begrænser derfor ikke skolernes forpligtelser efter den gældende bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.2.

Til nr. 2 (§ 1 a, stk. 4, Fælles Mål)

Det fremgår af § 1 a, stk. 4, at frie grundskoler skal give en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, men kan tilrettelægge deres undervisning efter egen overbevisning. Skolerne skal fastsætte slutmål/delmål for undervisningen og udarbejde undervisningsplaner. Dette gælder for de fag/fagområder, der er obligatoriske i folkeskolen. Skolerne kan også vælge at følge folkeskolens Fælles Mål.

Fælles Mål er mål for de obligatoriske fag i folkeskolen. Fælles Mål blev i forbindelse med folkeskolereformen i 2014 revideret med henblik på forenkling af målene, og anvender nu betegnelserne 'kompetencemål' og underliggende 'færdigheds- og vidensmål' for mål for elevernes læring i stedet for slutmål og trinmål for undervisningen, som tidligere var i fokus. Kompetencemålene angiver fælles nationale mål for, hvad eleverne skal have tilegnet sig af kompetencer i et fag/emne ved afslutning af bestemte klassetrin. Færdigheds- og vidensmålene angiver fælles nationale mål for den progression i elevernes færdigheder og viden, der leder frem mod kompetencemålene, med henblik på at styrke lærerens muligheder for at tilrettelægge undervisningen. I de forenkledede Fælles Mål er begreberne trin- og slutmål udgået.

Som følge af forenklingen af Fælles Mål og indførelse af begreberne kompetencemål og færdigheds- og vidensmål i folkeskoleloven i 2014 blev der foretaget en konsekvensændring af § 1 a, stk. 4, i lov om friskoler og private grundskoler m.v., og § 2, stk. 3, i lov om efterskoler og frie fagskoler (på daværende tidspunkt lov om efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler).

Siden lovændringen i 2014 er forståelsen af kompetencemålenes sammenhæng med færdigheds- og vidensmål blevet klarere. Dette har medført, at den gældende formulering i § 1 a, stk. 4, i lov om friskoler og private grundskoler og § 2, stk. 3, i lov om efterskoler og frie fagskoler ikke er korrekt. Der er derfor behov for en præcisering af lovtæksten, for at den angiver den korrekte sammenhæng mellem kompetencemål og færdigheds- og vidensmål.

Anvendelsen af ordet 'henholdsvis' i den gældende lovtækt anviser således, at de tidligere trinmål er det samme som de nugældende færdigheds- og vidensmål i Fælles Mål, hvilket ikke er korrekt. Kompetencemål og færdigheds- og vidensmål er en sammenhængende målobygning. De overordnede kompetencemål er

anvist på forskellige tidspunkter undervejs i skoleforløbet. Færdigheds- og vidensmålene er de underliggende specificeringer af indholdet af kompetencemålene. Der foreslås derfor en lovteknisk korrektion af bestemmelserne, så 'henholdsvis' erstattes med 'og', og betydningen vil dermed blive korrekt.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 2.6.2.

Til nr. 3 til 5 (§ 9, stk. 1, tilsyn med donationer)

Bestemmelsen er ny.

Det foreslås, med et nyt § 9 a, stk. 1, nr. 4, at skolens tilsynsførende får til opgave at føre tilsyn med donationer over en vis størrelse til skolen. Den tilsynsførende fører allerede tilsyn med elevernes standpunkt i visse fag, at skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, at skolen forbereder eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikler og styrker elevernes kendskab og respekt for grundlæggende menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene, og om skolens undervisningssprog er dansk.

Med henblik på en større viden om, hvem der yder donationer til skolerne, og dermed sikring af overholdelse af uafhængighedskravet i lovens § 5, stk. 2, foreslås det, at skolens tilsynsførende får til opgave at føre tilsyn med donationer til skolen. Det fremgår af den gældende § 9 d, stk. 3, at skolen efter anmodning skal udlevere de oplysninger til den eller de tilsynsførende, som er nødvendige for tilsynets gennemførelse.

Dette tilsyn foreslås, jf. lovforslagets § 1, nr. 11 udført således, at den tilsynsførende i den årlige skriftlige tilsynserklæring skal oplyse om, hvorvidt skolen i det foregående kalenderår fra samme donator har modtaget en eller flere donationer, der tilsammen overstiger 20.000 kr. ekskl. moms. Hvis det er tilfældet, skal donatorens navn og adresse oplyses i tilsynserklæringen. Tilsynserklæringen skal endvidere indeholde oplysning om den samlede størrelse af eventuelle anonyme donationer og om størrelsen af hvert enkelt anonymt tilskud på mere end 20.000 kr. ekskl. moms. Endvidere foreslås det, jf. lovforslagets § 1, nr. 15, at de nævnte oplysninger vedrørende donatorer og donationer også skal fremgå af skolens hjemmeside på internettet.

Tilsvarende oplysninger skal endelig fremgå af skolens årsrapport. Beløbet skal angives ekskl. moms (fx hvis donationen gives som en refusion ved et indkøb). Ministeren for børn, unge og ligestilling fastsætter nærmere regler herom i regnskabsbekendtgørelsen.

Lovforslagets § 1, nr. 3 og 4, indeholder lovtekniske konsekvensændringer som følge af, at der med lovforslagets § 1, nr. 5, indføres et nyt nr. 4 i § 1 a, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 2.4.2.

Til nr. 6 (§ 9 b, stk. 1, 1. pkt., valgperiode)

Efter den gældende § 9 b, stk. 1, 1. pkt., er valgperioden for en tilsynsførende højst fire år. Det foreslås, at valgperioden for en tilsynsførende afkortes til højst to år. Formålet hermed er, at give forældrekredsen

mulighed for hurtigere at vælge en ny tilsynsførende, hvis de finder tegn på, at den tilsynsførende ikke varetager tilsynet professionelt og neutralt.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den ved § 1, nr. 9, foreslåede § 9 b, stk. 4, hvorefter en tilsynsførende fremover højst kan fungere i 6 år inden for en periode på 11 år. Det betyder således, at en tilsynsførende fremover højst kan genvælges to gange i træk efter sit første valg, så vedkommende i alt kun kan være tilsynsførende i sammenhængende tre perioder i alt. Hermed sikres, at der mindst hvert sjette år kommer helt nye øjne på skolen.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 2.3.2.

Til nr. 7-8 (§ 9 b, stk. 2, nr. 6, karensperiode)

Efter de gældende bestemmelser i friskolelovens § 9 b, stk. 2, nr. 1-5, må en fri grundskoles tilsynsførende ikke 1) tilhøre forældrekredsen, 2) være medlem af skolens bestyrelse, 3) være ansat på skolen, 4) være ansat eller bestyrelsesmedlem på en anden fri grundskole, hvis skolens ansatte eller bestyrelsesmedlemmer fører tilsyn med denne anden frie grundskole, eller 5) være gift eller nært beslægtet med personer, der er omfattet af 1)-4).

Det foreslås, at en person fremover heller ikke kan vælges som tilsynsførende på en skole, hvis vedkommende inden for de seneste fem år før valgets tidspunkt 1) har været elev på skolen, 2) har tilhørt forældrekredsen på skolen, 3) har været medlem af skolens bestyrelse, 4) har været ansat på skolen, 5) har været ansat eller bestyrelsesmedlem på en anden fri grundskole, hvis skolens ansatte eller bestyrelsesmedlemmer fører tilsyn med denne anden frie grundskole eller har været gift eller nært beslægtet med sådanne personer, som nævnt i nr. 1-5. Formålet med forslaget er at styrke uvildigheden i det lokale tilsyn.

Kravet finder også anvendelse for tilsynsførende, der allerede er valgt ved lovens ikrafttræden, jf. § 3, stk. 1.

Tilsynsførende som ved lovens ikrafttræden ikke lever op til de nye krav må derfor afgå som tilsynsførende. Hvis der, som følge af de nye skærpede krav til tilsynsførende, ikke længere er en eller flere, der fører tilsyn med skolen, skal skolens bestyrelse indkalde forældrekredsen til møde, hvor forældrekredsen skal vælge en eller flere nye tilsynsførende, jf. reglerne herom i bekendtgørelse om valg og certificering af tilsynsførende ved frie grundskoler m.v. Det fremgår bl.a. af bekendtgørelsen, at der skal indkaldes til møde, således, at det kan afholdes senest 3 måneder efter, at der ikke længere er en eller flere, der fører tilsyn med skolen.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 2.3.2.

Til nr. 9 (§ 9 b, stk. 4-6, habilitetskrav)

Efter de gældende regler kan den eller de tilsynsførende genvælges, jf. § 3, stk. 7, i bekendtgørelse om valg og certificering af tilsynsførende ved frie grundskoler m.v. Der er ikke fastsat en grænse for, hvor mange gange en tilsynsførende kan genvælges. Der er heller ikke grænser for, hvor mange skoler en tilsynsførende må føre tilsyn med ad gangen.

Det foreslås, at det i et nyt § 9 b, stk. 4, fastsættes, at en tilsynsførende inden for en periode på 11 år højst kan fungere på den samme skole i seks år.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget i § 1, nr. 6, om valgperioder på højst to år. Forslaget medfører, at den tilsynsførende ved en funktionsperiode på to år fremover højst kan genvælges to gange, hvorved pågældende kan være tilsynsførende for tre perioder i træk efterfulgt af en femårig karenperiode. Hermed sikres, at der mindst hvert sjette år kommer helt nye øjne på skolen. Den tilsynsførende vil også inden for perioden på 11 år kunne fungere i flere adskilte perioder, så længe perioderne tilsammen ikke udgør mere end seks år.

Når en skole underlægges skærpet tilsyn, varetager Styrelsen for Undervisning og Kvalitet den lokale tilsynsførendes rolle i det tidsrum, som det skærpede tilsyn pågår i. Sådan er det i praksis i dag, og sådan vil det også være i praksis fremover. Det skærpede tilsyn vil fremover vedrøre såvel stå mål med-kravet, herunder elevernes standpunkt i visse fag, § 9 a, stk. 1, nr. 1, og frihed og folkestyre-kravet, herunder donationer til skolen.

Den lokale tilsynsførende vil således efter de gældende regler i § 9 a, stk. 1, genoptage sin tilsynsfunktion, når det skærpede tilsyn er tilendebragt, hvis tilsynet er tilendebragt ved, at styrelsen enten ikke har fundet anledning til at foretage sig videre eller har givet skolen et påbud. Hvis der på baggrund af et skærpet tilsyn i henhold til friskolelovens § 9 h træffes afgørelse om, at skolen ikke længere omfattes af lovens regler om frie grundskoler, vil skolen ikke længere være omfattet af friskolelovens bestemmelser om tilsynsførende, hvorfor den tilsynsførende naturligvis ikke længere kan have funktion som sådan i henhold til friskoleloven.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 9 b, stk. 5, stilles der, når en skole har været underlagt skærpet tilsyn, der har ført til et påbud i forhold til kravet i friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt. (frihed og folkestyre-kravet), ud over de i § 9 b, stk. 2, nævnte, krav om, at den tilsynsførende ikke inden for de seneste to år forud for det skærpede tilsyn har fungeret som tilsynsførende på skolen, medmindre særlige forhold gør sig gældende.

Med den foreslåede bestemmelse indføres et skærpet krav til den tilsynsførendes habilitet, når der skal føres tilsyn med en skole, som har været underlagt et skærpet tilsyn, der har ført til et påbud i forhold til frihed og folkestyre. Det vil i praksis betyde, at den tilsynsførende i forbindelse med et påbud vedrørende frihed og folkestyre ikke længere vil være tilsynsførende, hvorefter skolen hurtigst muligt skal vælge en ny tilsynsførende, medmindre der er særlige forhold, jf. nedenfor. Styrelsen for Undervisning og Kvalitets påbud vil indeholde en stillingtagen til, hvorvidt den tilsynsførende kan være tilsynsførende på skolen efter afslutningen af det skærpede tilsyn.

Det skærpede krav til den tilsynsførendes habilitet gælder kun i det tilfælde, at der har været tale om et skærpet tilsyn, der har ført til et påbud i forhold til frihed og folkestyre. Det vil sige, at kravet ikke gælder, hvis det skærpede tilsyn ikke fører til yderligere, eftersom der i så fald ikke vil være behov for særlige habilitetskrav, eftersom skolen så viser sig at leve op til reglerne på området. Derudover gælder kravet ikke, hvis påbuddet er givet i forhold til friskolelovens § 1, stk. 2, 1. pkt., hvorefter undervisningen på en fri grundskole skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Styrelsen vil, som den også gør i dag, gennemføre opfølgende tilsyn med skoler, der har været underlagt skærpet tilsyn, som har ført til påbud. Dette kan indebære en redegørelse fra skolen samt et uanmeldt tilsynsbesøg. Styrelsen vil som opfølgning på et skærpet tilsyn, som har ført til et påbud vedrørende frihed

og folkestyre, føre tilsyn med overholdelsen af det foreslåede yderligere habilitetskrav til skolens tilsynsførende.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse, at det foreslåede særlige habilitetskrav ikke skal gælde, hvis særlige forhold gør sig gældende. Med særlige forhold menes, at der skal tages højde for den tilsynsførendes rolle i forbindelse med det skærpede tilsyn. Fx kan det skærpede tilsyn være iværksat på foranledning af oplysninger fra den tilsynsførende. Der kan også være relevante årsager til, at den tilsynsførende ikke kunne have haft kendskab til, at en skole ikke har løftet kravene til frihed og folkestyre og stå mål med. I så fald stilles det supplerende habilitetskrav ikke.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 9 b, stk. 5, 2. pkt., kan den tilsynsførende, som i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 9 b, stk. 5, 2. pkt., er udelukket fra at varetage tilsynsfunktionen på skolen, efter en femårig karensperiode igen fungere som tilsynsførende på den pågældende skole. Hvis den tilsynsførende fx er trådt tilbage et halvt år før iværksættelse af det skærpede tilsyn, vil vedkommende have fungeret inden for to år før det skærpede tilsyn og vil derfor være omfattet af bestemmelsen. Vedkommende kan derfor ikke vælges som tilsynsførende på skolen efter de skærpede tilsyn før karensperioden på 5 år er udløbet.

Det foreslås, at det fastsættes i et nyt § 9 b, stk. 6, 1. pkt., at den enkelte tilsynsførende fremover forpligtes til at indberette skriftligt til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, hvilke frie grundskoler vedkommende fører tilsyn med. Dermed sikres større gennemsigtighed og mulighed for at opdage u hensigtsmæssige mønstre mellem tilsynsførende og skoler. Der er ingen krav om, hvordan den skriftlige indberetning skal ske. Indberetningen kan fx ske via en e-mail til styrelsen hvoraf det fremgår med skolens navn og skolekode, hvilke skoler den tilsynsførende fører tilsyn med.

Det fremgår allerede af lovens § 9 b, stk. 1, 3. pkt., at skolen skal underrette Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling om, hvem der er valgt eller udpeget til at føre tilsyn med skolen. Styrelsen for Undervisning og Kvalitet fører allerede et register over de tilsynsførende på baggrund af skolernes indberetninger. Med forslaget om, at den enkelte tilsynsførende også skal indberette, hvilke frie grundskoler vedkommende fører tilsyn med, bliver det muligt at sammenholde indberetningerne i et samlet register, hvilket kan give en større sikkerhed for at oplysningerne er korrekte.

Det foreslås, at det i § 9 b, stk. 6, 2. pkt., fastsættes, at en tilsynsførende højst kan føre tilsyn med fem skoler ad gangen. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at en tilsynsførende over en årrække kan føre tilsyn med flere end fem skoler. Vedkommende må blot ikke føre tilsyn med flere end fem skoler på samme tid.

I § 9 b, stk. 6, 3. pkt., foreslås det, at ministeren for børn, undervisning og ligestilling får mulighed for i helt særlige tilfælde at godkende, at en tilsynsførende alligevel kan føre tilsyn med mere end fem skoler på samme tid. Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (i praksis Styrelsen for Undervisning og Kvalitet) vurderer, hvorvidt der er tale om et særligt tilfælde på baggrund af oplysninger i en ansøgning fra skolen. Med særlige tilfælde tænkes der fx på tilfælde, hvor det på grund af sproglige og geografiske forhold kan være vanskeligt at finde et tilstrækkeligt antal tilsynsførende til de tyske mindretalsskoler, hvorfor det kan være nødvendigt at den samme tilsynsførende fører tilsyn med mere end fem skoler. Der skal være tale om tilfælde, hvor der er gjort nødvendige og grundige bestræbelser på at finde en

tilsynsførende, som ikke i forvejen fører tilsyn med det tilladte antal på fem, og hvor det på trods heraf ikke har været muligt at finde en anden tilsynsførende med de nødvendige kvalifikationer.

De henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 2.3.2.

Til nr. 10 (§ 9 c, stk. 4, kvalifikationskrav)

Der er i dag fastsat regler om uddannelsesforløb for tilsynsførende efter friskolelovens § 9 c, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 629 af 9. juni 2010 om valg og certificering af tilsynsførende ved frie grundskoler m.v. Det fremgår af denne bekendtgørelses § 13, at uddannelsen indeholder et fagligt og pædagogisk modul, som bl.a. skal give den tilsynsførende kendskab til, hvordan der føres tilsyn med kravet i friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt., om frihed og folkestyre. Det fremgår af aftalen af 18. marts 2016, at certificeringsuddannelsen for tilsynsførende vil blive udbygget med et modul om skolernes opfyldelse af frihed og folkestyre-kravet.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 9 c, stk. 4, 1. pkt., stilles der, når en skole har været underlagt et skærpet tilsyn, der har ført til et påbud i forhold til friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt., om frihed og folkestyre, yderligere et særskilt kvalifikationskrav til den tilsynsførende. Ud over de i § 9 c, stk. 2, nævnte, stilles der således krav om, at den tilsynsførende skal gennemgå den del af det i friskolelovens § 9 c, stk. 3, nævnte uddannelsesforløb, der særligt vedrører kravet i friskolelovens § 1, stk. 2, 2. pkt. 2, om frihed og folkestyre, hvis det ikke tidligere er erhvervet, eller hvis det er mere end 10 år siden, at den tilsynsførende har gennemført uddannelsesforløbet.

Hvis en skole efter et skærpet tilsyn, der har ført til et påbud vedrørende frihed og folkestyre, vil det nye krav gælde som en betingelse i forbindelse med valg af en ny tilsynsførende. Der kan dog være tale om, at den tilsynsførende, som også var tilsynsførende på skolen forud for det skærpede tilsyn, kan fortsætte som tilsynsførende på skolen, hvis vedkommende ikke udelukkes på grund af det foreslåede habilitetskrav i den foreslåede § 9 b, stk. 5. I begge situationer vil den tilsynsførende skulle følge det førstkommande modul på certificeringsuddannelsen, som vedrører frihed og folkestyre. Under forudsætning af, at modulet gennemføres, vil den tilsynsførende kunne varetage tilsynsopgaven på skolen. Gennemføres førstkommande modul ikke, vil den tilsynsførende ikke kunne fortsætte på skolen. Hvis den tilsynsførende er tilknyttet andre skoler, er det dog fortsat muligt at fungere som tilsynsførende dér.

Styrelsen vil, som den også gør i dag, gennemføre opfølgende tilsyn med skoler, der har været underlagt skærpet tilsyn, som har ført til påbud. Dette kan indebære en redegørelse fra skolen samt et uanmeldt tilsynsbesøg. Styrelsen vil som opfølgning på et skærpet tilsyn, som har ført til et påbud vedrørende frihed og folkestyre, føre tilsyn med det foreslåede kvalifikationskrav.

Ud over det anførte krav om gennemførelsen af modulet om frihed og folkestyre vil styrelsen på baggrund af en konkret vurdering kunne bistå den tilsynsførende med vejledning på et tilsynsbesøg med henblik på at skærpe den tilsynsførendes tilsynspraksis. Styrelsen vil i den forbindelse drøfte med den tilsynsførende de enkelte elementer i undervisningen og hele skolens virke, som er relevante i forhold til vurderingen af stå mål med-kravet og frihed og folkestyre-kravet. De øvrige elementer i tilsynsopgaven vil også kunne indgå i drøftelsen. Denne drøftelse skal sikre, at den tilsynsførende er opmærksom på sin personlige opfattelse og forståelse af undervisningen og skolens virke i øvrigt, som ikke nødvendigvis er den samme, som løsningen af tilsynsopgaven kræver.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 9 c, stk. 4, 2. pkt., vil kravet om gennemførelse af det særlige modul om frihed og folkestyre kunne fraviges i helt særlige tilfælde. Det vil være tilfældet, hvis styrelsen vurderer, at de kvalifikationer, som kan erhverves ved det udvidede certificeringsmodul, utvivlsomt allerede er erhvervet af den tilsynsførende ved anden uddannelse eller lign.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 2.3.2.

Til nr. 11 (§ 9 d, stk. 4, donationer)

Bestemmelsen er ny.

Det foreslås, at det fastsættes i et nyt § 9 d, stk. 4, at den tilsynsførende i den årlige skriftlige tilsynserklæring skal oplyse om, hvorvidt skolen i det foregående kalenderår fra samme donator har modtaget en eller flere donationer, der tilsammen overstiger 20.000 kr. ekskl. moms. Hvis det er tilfældet, skal donatorens navn og adresse oplyses i tilsynserklæringen. Tilsynserklæringen skal endvidere indeholde oplysning om den samlede størrelse af eventuelle anonyme donationer og om størrelsen af hvert enkelt anonymt tilskud på mere end 20.000 kr. ekskl. moms.

Kravet omfatter både donationer, der gives i form af kontantbeløb, men også donationer i form af varer, tjenesteydelser, ejendomme m.v., der skal opgøres til markedsværdien. Hvis donator giver et kontant beløb vil der ikke være moms på. Der skal så ikke fratrækkes moms på gaven. Men hvis donator giver gaven i form af, at skolen fx kan indkøbe momsbelagt undervisningsudstyr m.v. hos en leverandør til 22.500 inklusive moms, mod at donator refunderer skolen den samlede udgift, så er gaven 18.000 kr. værd for skolen. Skolen har altså betalt 22.500 kr. og fået refunderet 22.500 kr. fra donator og fået udstyr til en værdi af 18.000 kr. Det betyder i så fald, at gaven er på 18.000 kr. ekskl. moms.

Med forslaget sikres der dels åbenhed omkring donationer til skolen, og hvorvidt skolen overholder kravet i lov om friskoler og private grundskoler m.v. om, at skolen som selvejende uddannelsesinstitution skal være uafhængig.

Det følger af friskolelovens § 9 d, stk. 3, at skolen efter anmodning skal udlevere de oplysninger til den eller de tilsynsførende, som er nødvendige for tilsynets gennemførelse. Oplysninger om donationer og donatorer vil være omfattet heraf.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 2.4.2.

Til nr. 12 (§ 9 d, stk. 5, som bliver stk. 6, elektronisk tilsynserklæring)

Det fremgår af den gældende bemyndigelse i § 9 d, stk. 5, at ministeren for børn, undervisning og ligestilling kan fastsætte regler om formen for afgivelse af den tilsynserklæring, som den eller de tilsynsførende hvert år skal afgive skriftligt til forældrekredsen og skolens bestyrelse. Det fremgår ikke nærmere af forarbejderne til bestemmelsen, hvilke nærmere regler der kan fastsættes med denne bemyndigelse, jf. lovforslag nr. L 163 fremsat den 13. marts 2002 samt ændringsforslag i den tilhørende betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 14. maj 2002.

Det foreslås, at det præciseres i § 9 d, stk. 5, at ministeren for børn, undervisning og ligestilling kan fastsætte regler om indholdet af tilsynserklæringen, at tilsynserklæringen skal afgives i elektronisk form, og

om i hvilket digitalt format tilsynserklæringen skal afgives. Der vil herefter i bekendtgørelsesform blive fastsat nærmere regler herom med henblik på indholdet af tilsynserklæringen, og at tilsynserklæringerne kan ensrettes i et digitalt format, som egner sig til databehandling. Det vil øge Styrelsen for Undervisning og Kvalitets muligheder for at undersøge, om alle tilsynserklæringer lever op til reglerne. Det vil ligeledes være muligt at udtrække informationer på tværs af tilsynserklæringer.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 2.3.2.

Til nr. 13 (§ 9 g, stk. 2, ekstern observatør)

Ministerens for børn, undervisning og ligestilling kan efter § 20 b i lov om friskoler og private grundskoler m.v. indhente alle oplysninger fra skolerne om uddannelserne, eleverne, personalet, udstyret, huslejeaftaler, aftaler om ejendomskøb og andre aftaler og om skolernes drift i øvrigt til brug for bl.a. gennemførelse af tilsyn.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 9 g, stk. 2, 1. pkt., at ministeriet som led i et skærpet tilsyn med fokus på frihed og folkestyre deltager som observatør ved skolens bestyrelsesmøder samt eventuelle generalforsamlinger og forældremøder.

Observatøren vil som udgangspunkt være en medarbejder fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. Herved vil styrelsen i kraft af observatørrollen og de øvrige tilsynsaktiviteter kunne foretage en samlet faglig vurdering af, om og i givet fald hvordan skolen i undervisningen og i hele sit virke lever op til frihed og folkestyre-kravet.

Styrelsen vil orientere skolens leder og bestyrelse skriftligt om, hvem der vil fungere som observatør under det skærpede tilsyn og samtidig oplyse om dennes funktion og beføjelser. Efter orienteringen af skolens leder og bestyrelsen vil styrelsen normalt indkalde til et møde med skolens bestyrelse og skolens leder, hvor rammerne for tilsynet og en forventet tidsplan gennemgås. Styrelsen vil i den forbindelse også orientere om observatørens funktion og beføjelser.

Fremfor fra skolen at indhente oplysninger om skolens bestyrelsesmøder, eventuelle generalforsamling og forældremøde, gennemføres indsamlingen helt eller delvist ved, at ministeriet er til stede på de nævnte møder som observatør som led i tilsynet. Der vil i øvrigt i medfør af lovens § 20 b kunne indhentes mødemateriale mv. til brug for observatøren samtidig med at det sendes til skolens bestyrelse.

Der vil være en observatør til stede på skolens bestyrelsesmøder, eventuelle generalforsamlinger og forældremøder i den periode, hvor skolen er under skærpet tilsyn. Formålet med tilstedeværelsen på de enkelte møder er udelukkende at observere, hvad der foregår på mødet. Observatøren har således ingen stemmeret på bestyrelsesmøder eller generalforsamlinger, ligesom observatøren ikke vil rådgive, vejlede eller komme med løsningsforslag i forhold til mødets dagsorden eller skolens forhold i øvrigt, dvs. observatøren har ikke taleret under mødet og kan ikke svare på spørgsmål under mødet. Såfremt der er indsat en ekstern observatør uden et ansættelsesforhold i ministeriet, jf. den foreslåede § 9 g, stk. 2, 2. pkt., vil der efter mødet ske en skriftlig tilbagerapportering til styrelsen, herunder om der skulle være problemer med bestyrelsens mundtlige og forståelsesmæssige niveau i dansk.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 9 g, stk. 2, 2. pkt., kan ministeriet ligeledes udpege en observatør til at deltage i de nævnte møder på skolen på ministeriets vegne.

Ministeriet for børn, undervisning og ligestilling med tilhørende styrelser kan således vælge at udpege en observatør, som ikke er ansat i ministeriet. Observatøren virker for ministeriet, uanset om denne er en medarbejder i ministeriet eller en person uden ansættelse i ministeriet. Der vil i beslutningen om at gøre brug af en observatør uden ansættelse i ministeriet blive lagt vægt på, at den pågældende har de rette faglige kvalifikationer til at forestå denne del af det skærpede tilsyn, ligesom den pågældende skal have deltaget i certificeringsuddannelsens udvidede modul om frihed og folkestyre.

Vælger ministeriet at indsætte en observatør uden ansættelse i ministeriet, vil der være tale om en afgørelse i forvaltningsretlig forstand. Ministeriet vil derfor i sådanne tilfælde partshøre skolen over valget af observatør, særligt i forhold til den eksterne observatørs habilitet, og på denne baggrund træffe afgørelse i sagen.

Som følge af aftalen om styrkelse af kvaliteten på de frie grundskoler vil styrelsen ud over indsættelse af en observatør gennemføre en undersøgelse af bestyrelsens virksomhed, som indebærer en undersøgelse af, om alle medlemmer af skolens bestyrelse behersker dansk i skrift og tale (som det er krævet i friskoleloven § 5 stk. 7) og en gennemgang af bestyrelsens protokol over sine beslutninger, herunder eventuelle dagsordener og referater fra bestyrelsesmøder med henblik på at identificere, om og hvordan bestyrelsen har fokus på opfyldelse af frihed og folkestyrekravet i forhold til hele skolens virksomhed.

Styrelsen vil som hovedregel indlede med de mindst indgribende aktiviteter i forhold til at undersøge om alle bestyrelsesmedlemmer behersker dansk i skrift og tale. Udgangspunktet vil være, at observatøren fra begyndelsen af det skærpede tilsyn vil observere, om bestyrelsesmedlemmerne lever op til lovkravet på bestyrelsesmøder og eventuelle møder med bestyrelsen. I vurderingen vil observatøren bl.a. forholde sig til dialogen på mødet, herunder om det eventuelt udsendte skriftlige mødemateriale er læst og forstået. Observatøren vil også kunne konstatere, om der er bestyrelsesmedlemmer, som er påfaldende stille, eller om der er bestyrelsesmedlemmer, som er fraværende.

Hvis observatøren skønner, at et eller flere bestyrelsesmedlemmer ikke behersker dansk i skrift og tale, kan styrelsen indkalde den eller de pågældende til en samtale. Formålet vil være at afklare, om det pågældende bestyrelsesmedlem kan indgå ukompliceret i en samtale på hverdagsniveau, herunder kunne lytte og svare mundtligt på de spørgsmål, som bliver stillet. Styrelsen kan evt. gøre brug af en skriftlig case, som kan danne udgangspunkt for samtalen, og samtalen vil foregå på dansk.

Styrelsen har desuden mulighed for at gennemføre en egentlig sprogtest for at sikre sig, at alle bestyrelsesmedlemmer behersker dansk i skrift og tale.

Hvis bestyrelsesmedlemmerne kan dokumentere deres niveau i dansk gennem beståede danskprøver, kan disse desuden indgå i vurderingen af overholdelsen af lovkravet.

Hvis styrelsen er blevet gjort bekendt med, at der er problemer med bestyrelsesmedlemmernes beherskelse af dansk i skrift og tale, har styrelsen mulighed for at gå direkte til de mere indgribende aktiviteter, såsom samtale og/eller sprogtest.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 2.2.1.

Til nr. 14 (§ 17, stk. 3, befordring)

Introduktionskurser for elever i frie grundskoler i 8. klasse er vejlednings- og undervisningsforløb, der skal bidrage til, at den unge bliver afklaret og motiveret for at vælge og gennemføre en ungdomsuddannelse. Kurserne skal omfatte introduktion til mindst en erhvervsuddannelse eller en erhvervs gymnasial uddannelse. Det er ikke obligatorisk for elever i 8. klasse i frie grundskoler at deltage i introduktionskurser, hvorimod de er obligatoriske for elever i folkeskolen. På de frie grundskoler er det skolelederen, som træffer beslutning om, hvorvidt elever skal deltage i introduktionskurser i 8. klasse.

Der er ikke hjemmel i lov om friskoler og private grundskoler m.v. til at yde tilskud til befordring af elever til introduktionskurser. Det foreslås med ændringen af § 17, stk. 3, at elever i 8. klasse på frie grundskoler kan få tilskud til befordring, når de deltager i introduktionskurser. De bliver hermed sidestillet med elever i 9. og 10. klasse i frie grundskoler, som deltager i brobygning.

Forslaget indebærer, at de statslige tilskud til nedbringelse af befodringsudgifter i forbindelse med introduktionskurser og brobygning fordeles mellem skolerne af Fordelingssekretariatet for friskoler og private grundskoler, tilsvarende sekretariatets administration af den gældende ordning med tilskud til nedbringelse af udgifter til befordring i forbindelse med brobygning.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 2.5.2.

Til nr. 15 (§ 22 – oplysninger om donationer på hjemmeside)

Efter de gældende bestemmelser i friskolelovens § 1 c, § 5, stk. 4, § 8 b og § 9 d, stk. 4, skal skolen offentliggøre sine slutmål, delmål, undervisningsplaner, resultat af evaluering og opfølgning, vedtægter, tilbud om folkeskolens 9. –klasseprøver og tilsynserklæring på skolens hjemmeside på internettet.

Det foreslås i en nyaffattet § 22, at skolen på sin hjemmeside skal oplyse om donationer og donatorer.

Med henblik på at få større viden om, hvem der yder donationer til skolerne, og dermed sikring af overholdelse af uafhængighedskravet i lovens § 5, stk. 2, foreslås det i lovforslagets § 1, nr. 5, at skolens tilsynsførende får til opgave at føre tilsyn med donationer til skolen.

Dette tilsyn foreslås i lovforslagets § 1, nr. 11, udført således, at den tilsynsførende i den årlige skriftlige tilsynserklæring skal oplyse om, hvorvidt skolen i det foregående kalenderår fra samme donator har modtaget en eller flere donationer, der tilsammen overstiger 20.000 kr. ekskl. moms. Hvis det er tilfældet, skal donatorens navn og adresse oplyses i tilsynserklæringen. Tilsynserklæringen skal endvidere indeholde oplysning om den samlede størrelse af eventuelle anonyme donationer og om størrelsen af hvert enkelt anonymt tilskud på mere end 20.000 kr. ekskl. moms. Det er disse oplysninger, som også skal fremgå af skolens hjemmeside.

Tilsvarende oplysninger skal endelig fremgå af skolens årsrapport. Beløbet skal angives ekskl. moms (fx hvis donationen gives som en refusion ved et indkøb). Ministeren for børn, unge og ligestilling fastsætter nærmere regler herom i regnskabsbekendtgørelsen.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit 2.4.2.

Til § 2

Til nr. 1 (§ 2, stk. 3 - Fælles Mål)

Der henvises til bemærkningerne til § 1, nr. 2.

Til nr. 2

Introduktionskurser for elever i 8. klasse på efterskoler er vejlednings- og undervisningsforløb, der skal bidrage til, at den unge bliver afklaret og motiveret for at vælge og gennemføre en ungdomsuddannelse. Kurserne skal omfatte introduktion til mindst en erhvervsuddannelse eller en erhvervs gymnasial uddannelse. Det er ikke obligatorisk for elever i 8. klasse på efterskoler at deltage i introduktionskurser, hvorimod de er obligatoriske for elever i folkeskolen. På de frie grundskoler er det skolelederen, som træffer beslutning om, hvorvidt elever skal deltage i introduktionskurser i 8. klasse.

Der er ikke hjemmel i lov om efterskoler og frie fagskoler til at yde tilskud til befordring af elever til introduktionskurser. Det foreslås med ændringen af § 23 c, stk. 1, at elever i 8. klasse på efterskoler kan få tilskud til befordring, når de deltager i introduktionskurser. De bliver hermed sidestillet med elever i 9. og 10. klasse i efterskoler, der deltager i brobygning.

Forslaget indebærer, at de statslige tilskud til nedbringelse af befordringsudgifter i forbindelse med introduktionskurser og brobygning vil blive administreret af Efterskoleforeningen tilsvarende foreningens administration af den gældende ordning med tilskud til nedbringelse af udgifter til befordring af elever i 9. og 10. klasse, når de deltager i brobygningsforløb, jf. § 23 c, stk. 1, i lov om efterskoler og frie fagskoler.

Til § 3

Det foreslås i § 3, stk. 1, at loven træder i kraft den 1. januar 2017.

I § 3, stk. 2, foreslås det, at den nye valgperiode på 2 år finder anvendelse ved det førstkommende valg af tilsynsførende efter lovens ikrafttræden. Det betyder, at de tilsynsførende, som er valgt på tidspunktet for lovens ikrafttræden, som udgangspunkt fortsætter deres funktionsperiode ud.

De nye skærpede krav til de tilsynsførendes habilitet, kvalifikationer mv. finder anvendelse fra lovens ikrafttræden. Det betyder, at tilsynsførende, som på tidspunktet for lovens ikrafttræden ikke lever op til de nye skærpede krav, ikke vil kunne fortsætte som tilsynsførende. Tilsynsførende som ved lovens ikrafttræden ikke lever op til de nye krav må derfor afgå som tilsynsførende. Hvis der, som følge af de nye skærpede krav til tilsynsførende, ikke længere er en eller flere, der fører tilsyn med skolen, skal skolens bestyrelse indkalde forældrekredsen til møde, hvor forældrekredsen skal vælge en eller flere nye tilsynsførende, jf. reglerne herom i bekendtgørelse om valg og certificering af tilsynsførende ved frie grundskoler m.v. Det fremgår bl.a. af bekendtgørelsen, at der skal indkaldes til møde, således, at det kan afholdes senest 3 måneder efter, at der ikke længere er en eller flere, der fører tilsyn med skolen.

I § 3, stk. 3, foreslås det, at der ved beregningen af tilskuddet pr. årselev i året 2017 skal fradrages et beløb til afholdelse af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings opgaver i forbindelse med forslaget om indberetning og registrering af tilsynsskoler for den enkelte tilsynsførende. Udgifterne vil omfatte udviklingen af et it-baseret register over tilsynsførende for de frie grundskoler og digital understøttelse af tilsynserklæringen. Beløbet fastsættes på finansloven for 2017. Der henvises til bemærkningerne i afsnit 3.